

(Global Research, 30.5.2011)

Да ли би одбијање Исланда да пристане на финансијско шиканирање био добар модел понашања и за Грчку и Ирску?

Прошлог месеца Исланд је гласао против усвајања захтева Британије и Холандије да се изврши надокнада њиховим националним агенцијама банкарског осигурања које су спасиле домаће депоненте исландске онлајн штедионице *Icesave* [\[1\]](#). Ово је друго гласање против споразума (у односу 3:2), а исландска подршка чланству у еврозони је пала на само 30 одсто. Притом је преовлађујућа филозофија била раширена перцепција да се европска политика води у корист банкара, а не социјалне демократије, онако како је Исланд то замишљао – и како је стварно и било када је 1957. године формирана Европска економска заједница (Заједничко тржиште).

Дозволивши да Британија и Холандија уцењују Исланд да плати за грешке Гордона Брауна и његових холандских колега, Европа је условила учлањење Исланда наметањем финансијских мера строге штедње и осиромашењем становништва – а све да би платили новац који законски не дугују. Проблем је пронаћи поштен суд спреман да спроведе европске сопствене законе о банкарству постављајући одговорност тамо где се законски налази.

Разлог што се ЕУ толико напињала да примора исландску владу да преузме одговорност за *Icesave* дугове је оно што повериоци зову "зараза" ("contagion"). Ирска и Грчка се суочавају са много већим дуговима. Европска поверилачка "тројка" - Европска централна банка (ЕЦБ), Европска комисија и ММФ – гледају на отпис дуга и прогресивно опорезивање у циљу заштите домаћих економија као на заразну болест.

Као и Грчка, и Ирска је затражила смањење терета дуга, тако да њена влада не би била присиљена да смањује трошкове усред растуће рецесије. "Ирска штампа је писала о томе да су званичници ЕУ искочили из сопствене коже на помен ширег дељења терета дуга од стране Ирских преговарача. Европска централна банка се плаши да би такав потез узроковао тренутно ширење заразе дилем тржишта дугова јужне Европе", написао је

Распад евра?

Пише: Мајкл Хадсон
петак, 15 јул 2011 07:06

један новинар, упозоравајући да би преузимање хипертрофираног јавног дуга на национални банковни рачун запретило банкротом привреде. [2] Европа – у ствари, немачке и холандске банке – одбила је да допусти да влада умањи степен преузетих дуговања (осим за ситније и мање политички утицајне депоненте). "Коментари су уследили баш када су власти ЕУ искључиле као опцију "шишање" инвеститора у Ирској, као услов за одобравање новог кредитног зајма у висини од 85 милијарди евра (72 милијарде фунти). Даблин је наметнуо 80-процентно опорезивање тзв. јуниор дуга Англо-ирске банке (*Anglo Irish Bank*)

, али то није проширио на тзв. сениор дуг који се сматра недодирљивим".

Са тачке гледишта Европе – или у најмању руку њених банкара – у питању је општи принцип: владе треба да управљају својим економијама у корист банака и власника обвезница. Оне треба да спасавају барем крупне повериоце пропалих банака (то јест, крупне институционалне инвеститоре и коцкаре), и исплате њихове дугове и јавни дуг распродајом предузећа, пребацивањем пореског терета на радну снагу. Не би ли избалансирали своје буџете они треба да смање планове потрошње, број запослених у јавном сектору и њихове зараде, а подигну накнаде за јавне услуге, од медицинске неге до образовања.

Овај програм штедње ("финансијско спасавање") достигао је врхунац само годину дана након што је Грчкој као аконтација пружен пакет помоћи од 155 милијарди долара у мају 2010. године. Незадовољна спорашћу у спровођењу мера за опоравак грчке економије, ЕЦБ је саопштила Грчкој да мора да почне приватизацију државне имовине у вредности до 70 милијарди долара до 2015. године. Распродаја ће отпочети продајом првокласних туристичких некретнина, затим следи продаја преосталих владиних удела у националној

Распад евра?

Пише: Мајкл Хадсон
петак, 15 јул 2011 07:06

лутрији ОПАП, Постбанци, атинској и солунској луци, солунском предузећу за водоснабдевање и канализацију, и телефонији. Жан-Клод Јункер, премијер Луксембурга и председавајући министара финансија Еврозоне, упозорио је да ће ЕУ пристати да пружи зајам за покриће доспелих потраживања грчког дуга и "спаси" Грчку од банкрота само ако она пристане да покрене продају имовине ("консолидује свој буџет") [3].

Проблем је што таква приватизација и регресивне измене пореза повећавају трошкове живота и пословања. То чини привреде мање конкурентним, па чак и мање способним да плате дугове на које се нагомилавају камате, што води ка још извеснијем банкроту.

Сугерисани образац за реаговање на финансијску кризу претварањем привреде у штанд за распродају је пљачкашки. Земље трећег света демонстрирале су његове деструктивне последице још од 1970. године па надаље под ММФ-овим програмом штедње. Европа сада понавља исто такво 'затезање каиша'.

Финансијском моћи се постиже оно што је некада постизало војно освајање. Док се са једне стране претварају да економски субјект чине "конкурентнијим", циљ је краткорочнији: исцедити довољно наплата, тако да власници обвезница (и свакако, бирачи) не морају да се суоче са реалношћу да многи дугови напосто нису наплативи сем по цени преоптерећивања привреде дуговима, са превише регресивних пореза и све већим трошковима исте оне приватизоване инфраструктуре е да би иста та привреда могла остати конкурентна. Смањење потрошње и регресивне пореске промене пре или касније ће истопити капиталне инвестиције и продуктивност. Таквим привредама се управља слично компанијама које су преузете од поверилаца због дуга: оне се затим ресистематизују, смањи им се број запослених, а своју радну снагу изнајме другим компанијама како би исцедиле довољно прихода да исплате своје повериоце – који узму оно што могу и побегну. Маневарска тактика ових финансијских освајача више не подразумева отворену помоћ војних снага, већ је много јефтинија зато што жртве подлежу добровољније.

Али сада планиране жртве предаторских финансија узвраћају ударац. И уместо да агресори имају губитке у војсци и људству, угрожени су њихови рачуни у банкама - и стога и њихова властита мрежа ликвидности. Када су грчки синдикати (нарочито у јавним предузећима која се приватизују), владајућа Социјалистичка партија и водеће мањинске партије одбацили подношење такве жртве, званичници Еурозоне су изашли са захтевом да финансијско планирање буде постављено изнад партијске политике, и тражили "све-страначки споразум о било којим изменама програма спашавања". Од Грчке се очекује да на талас штрајкова и протеста народа у својој земљи одговори

Распад евра?

Пише: Мајкл Хадсон
петак, 15 јул 2011 07:06

суспензијом партијске политике и економске демократије. "Влада и опозиција треба да заједнички изјаве да су посвећене споразуму о реформама постигнутом са ЕУ," објаснио је господин Јункер за немачки "Шпигл".

Критикујући кашњење премијера Јоргоса Папандреуа у отпочињању процеса продаје државне имовине, европски финансијски лидери предложили су државну агенцију за приватизацију која би деловала као посредник за пренос прихода од ове имовине страним повериоцима и тако умањивала јавни дуг – а такође и да Грчка заложити јавну имовину као покриће које би било конфисковано у случају кашњења у плаћању власницима владиних обвезница. Сугеришући да грчка влада "оснује агенцију за приватизацију државне имовине" на примеру немачке приватизационе агенције Тројханданшталта (*German Treuhandanstalt*), која је деведесетих продавала источнонемачка предузећа, господин Јункер сматра да „Грчка може да добије више новца од приватизације од процењених 50 милијарди евра (71 милијарди долара)“.

[\[4\]](#)

Европски банкари су били намерачили да продају чак 400 милијарди долара грчких актива – што је довољно да се исплате сви владини дугови. У случају неплаћања дуга, ЕЦБ је запретила да неће прихватити обвезнице грчке владе као покриће. Ово би запретило пословање грчких банака, уништило финансијски систем и паралисало економију. Циљ ове претње био је да приватизација буде "демократски" одобрена – а након ње би уследили разбијање моћи синдиката и смањивање плата ("интерна девалвација"). "Холандски министар финансија Јан Кеес де Јагер је предложио да сви додатни зајмови Грчкој буду условљени колатералним аранжманима, према којима би европске државе-зајмодавци преузели грчку имовину у случају државног банкрота". [\[5\]](#)

Проблем је у томе што је коначни банкрот неизбежан, с обзиром на дужнички ћорсокак у који су владе упале због безобзирног дерегулисања банака, смањења пореза на имовину и прогресивног опорезивања добити. Банкрот ће постати неизбежан оног тренутка кад ЕЦБ буде одлучила да заврне славину.

ЕЦБ онемогућава владе да своју потрошњу финансирају сопственим централним банкама.

Увођење евра 1999. године увело је изричиту забрану да ЕЦБ-а или било која национална централна банка финансира дефицит владе. То значи да ниједна држава

Распад евра?

Пише: Мајкл Хадсон
петак, 15 јул 2011 07:06

евроzone нема централну банку која је у стању да уради оно ради чега су централне банке Британије и Сједињених Држава биле успостављене: монетизацију кредита домаћих банака. Јавни сектор је направљен тако да зависи од комерцијалних банака и власника обвезница. Ово је златан рудник за њих, редуковање три века покушаја да се створи мешовита финансијска и индустријска економија приватизацијом монопола у креирању кредита, као и капиталним инвестицијама у јавне инфраструктурне монополе који су сада гурнути у продајни пакет за понуђаче - на кредит, а победник ће бити онај који обећа да ће исплатити највише камате банкарима како би апсорбовали приступне трошкове ("економску ренту") који се могу извући.

Док се привреда приватизује, политика се 'финансијализује'. Финансијска стратегија је била да се економско планирање ускрати демократски изабраним представницима, а да се централизује у рукама финансијских менаџера. Оно што је Бенито Мусолини називао "корпоративизам" двадесетих (као пристојан термин) сада обављају велике европске банке и финансијске институције - иронично (али ваљда неминовно) под еуфемизмом "економије слободног тржишта."

Језик се прилагођава да би одразио текуће економске и политичке трансформације (капитулацију?). "Независност" централне банке је био еуфемизам за "обележје демократије", уместо да означи победу финансијске олигархије. Задатак реторике је да скрене пажњу са чињенице да циљ финансијског сектора није "слободно" тржиште, већ преузимање контроле од стране финансијских менаџера – а њихова је пак логика привредама и економијама наметнути штедњу па чак и рецесију, распродати јавно земљиште и предузећа, допустити исељавање становништва и смањење животног стандарда уз оштро повећање концентрације богатства на врху економске пирамиде. Идеја је срезати број државних службеника, смањити плате у јавном сектору које ће пратити пад зарада у приватном сектору, уз оштро смањење социјалних издатака.

Унутрашња контрадикција (што би марксисти рекли) је да постојећа маса каматносног дуга мора расти пристизањем камата – које се онда поново улажу да би понеле још више камате. Ово је "чаролија" или "чудо" акумулиране камате („камата на камату“). Проблем је што исплата камате преусмерава приход од циркулисања између производње и потрошње. Сејов закон ([Say's Law](#)) каже да исплате од стране произвођача (запосленима и произвођачима капиталних добара) морају бити утрошене, у целини, на куповину производа које производи рад и реални капитал. У супротном, јавља се презасићеност тржишта и послови се смањују - а највише трпи мрежа потраживања финансијског сектора.

Распад евра?

Пише: Мајкл Хадсон
петак, 15 јул 2011 07:06
